

Podzimní obloha

29.9.2025 - | Astronomický ústav AV ČR

Přesto, že se někomu, nejspíš oprávněně, může zdát, že letošní léto mnoho letních dní nepřineslo a v noci z 23. na 24. srpna noční teploty trhaly desetileté rekordy a na Šumavě už mrzlo, pořád nám na noční obloze nad hlavou svítí letní souhvězdí, z večera je vidět tzv. Letní trojúhelník, tedy tři nejjasnější hvězdy letní oblohy: Vega v souhvězdí Lyry, Deneb v souhvězdí Labutě a Altair v Orlu. Ale zrovna tak už po setmění nad východním obzorem vidíme vycházet podzimní souhvězdí, především Pegas a Andromedu.

Astronomický podzim začal v den podzimní rovnodennosti 22. září 2025. Na severní polokouli se dny budou stále zkracovat (to se děje už od letního slunovratu 21. června), a to až do zimního slunovratu 21. prosince, den se zkrátí ještě o 4 hodiny.

Podzimní obloze dominuje souhvězdí Pegasa zobrazující bájný okřídlený koně. Bohužel pro nás je to nebohé zvíře na obloze hlavou dolů a navíc jeho zadní nohy tvoří samostatné souhvězdí Andromedy. "Pegasův čtverec" - čtyři hvězdy tvořící tělo koně, jsou ale na obloze výrazným útvarem. Vpravo dolů pak navazuje hlava, vpravo nahoru přední nohy a vlevo nahoru zadní nohy, vlastně už zmiňovaná Andromeda. V Andromedě se nachází jedna z nejkrásnějších galaxií severní oblohy: M31 - Velká galaxie v Andromedě (někdy nesprávně Velká mlhovina v Andromedě). Jedná se o galaxii dost podobnou té naší, vzdálenou jen něco málo přes dva miliony světelných let, která je dokonce z míst, kde není vysoké světelné znečištění, viditelná pouhým okem. Jedná se tak o nejvzdálenější objekt, který lze na obloze spatřit okem bez pomoci dalekohledu. Pod Pegasem a Andromedou nalezneme souhvězdí Ryb. Ještě jižněji je souhvězdí Velryby. Vlevo od Pegasova čtverce se nachází souhvězdí Berana, nad ním pak souhvězdí Trojúhelníku. Na podzimní obloze nedominuje Mléčná dráha tak, jak tomu je v létě nebo v zimě, díváme se vlastně směrem mimo naši Galaxii.

Ozdoba letošní podzimní oblohy

Tou je planeta Saturn, známá soustavou svých prstenců, které jsou v dalekohledu dobře vidět. Jenže ... díky sklonu osy Saturnovy rotace vůči rovině ekliptiky se ale i prstence jeví různě nakloněné, a právě v roce 2025 jsou velmi tenké - díváme se na ně téměř z boku. Jedná se tak spíše o pozorovatelskou zvláštnost, takto tenkých prstenců se znovu dočkáme až na podzim roku 2038. Saturn je nyní vidět po celou noc, najdeme ho v souhvězdí Vodnáře. Na ranní obloze nyní také uvidíme velmi jasnou Venuši v roli Jitřenky a také o něco méně jasný, ale stále velmi nápadný Jupiter.

<https://www.asu.cas.cz/articles/2475/19/podzimni-obloha>